

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin häirintää

1 Hakija

[REDACTED]

2 Asia

Lupahakemus kymmenen kurjen (*Grus grus*) varustamiseen satelliittipaikantimilla tutkimustarkoituksessa vuosina 2026–2031 koko Suomessa.

3 Hakemus

Hakija hakee lupaa kymmenen kurjen varustamiseen satelliittipaikantimilla vuosina 2026–2031 koko Suomen alueella.

Tutkimuksen tausta

Varsinais-Suomen ELY-keskus antoi 18.6.2020 päätöksellään VARELY/1410/2020 hakijalle luvan satelliittilähettimen ja akustisen vastaanottimen asentamiseen maksimissaan 20 kurjelle osana israelilaisen tutkijan johtamaa tutkimusta. Lupa oli voimassa 20.6.2020 - 30.8.2025 Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan, Pohjois- ja Etelä-Savon maakunnissa.

Virolainen tutkija (Estonian University of Life Sciences) väitteli kurjista vuonna 2019 ja on Euroopan kokenein niin aikuisten kuin nuorten kurkien satelliittiseurantatutkimusten tekijä. Hän tuli yhteistyökumppanina mukaan edellä mainittuun projektiin 2020, koska yhteistyötä oli synergiahyötyjen vuoksi järkevää laajentaa 2021 alkaen. Hakijalle myönnettiin tähän tutkimukseen poikkeuslupa VARELY/222/2021. Nyt tälle luvalle haetaan jatkoa.

Tutkimuksen tarkoituksena on ollut tutkia kurjen pesinnän onnistumista, elinympäristön käyttöä ja liikkumista pidemmällä aikavälillä, sekä kuinka ikääntyminen vaikuttaa yksilötasolla. Lähetinseurannan tulokset antavat tietoa yksilöiden välisistä vaihteluista lisääntymisessä ja vuotuisessa muutossa leveysasteet huomioon ottaen. Lähettimien avulla voidaan lisäksi tutkia, kuinka eri ikäiset yksilöt reagoivat säätiloihin. Aineistoa on kerätty Suomessa ja Baltiassa pesivistä kurjista. Lähettimiä kiinnitetään ensisijaisesti aikuisille kurjille, mutta lähettimiä voidaan tarvittaessa kiinnittää myös poikasille.

Aineiston keruu 2026–2031

Osa Suomessa vuosina 2020–2025 merkityistä kurjista menehtyi petojen ja onnettomuuksien (törmäys sähkölankoihin) sekä talvialueiden lintuinfluenssapandemian vuoksi, joten aineisto jäi osittain vajaaksi. Siksi em. virolainen tutkija on päättänyt kerätä aineistoa myös vuosina 2026–2031. Maksimissaan asennetaan lähettimet 10 kurjelle missä tahansa osassa Suomea.

Aineisto kerätään pyydystämällä 10 kurkea eri leveysasteilla Suomessa Pohjois-Lapista etelärannikolle. Poikkeuslupaa haetaan 15.4.2026 alkaen, jolloin aikuisten lintujen pyynnit aloitetaan Lapissa. Kurjet pyydystetään vakiintuneiden rengastuksessa käytettyjen menetelmien avulla. Sekä virolainen että israelilainen tutkimusryhmä on käyttänyt jo vuosien ajan kurjille suunniteltuja jalkalähettämiä, jotka tuottavat kustannustehokkaasti korkealaatuisia GPS-paikannuksia tarvittaessa suurella paikannusfrekvenssillä. Säärilähettimien malli säilyy siten samana kuin luissa VARELY/1410/2020 ja VARELY/222/2021. Seuranta ei haittaa kurkia, sillä kurjille kehitetyt linnun massa suhteuttaen kevyet säärilähettimet (joiden paino on noin 40 g) on mahdollista kiinnittää nopeasti ja turvallisesti kokeneiden rengastajien toimesta. Lähettimet, joita tullaan käyttämään, on todettu sekä israelilaisten että virolaisten tutkijoiden toimesta sopiviksi kurjille. Vuosina 2020–2026 Suomessa seurantaan otettujen lähetinlintujen tuloksista on raportoitu vuosittain VARELY:lle molempiin lupiin liittyen.

Vuonna 2026–2031 aikuisten lintujen pyynnit toteuttavat rakettiverkolla kokeneet rengastajat (2 kpl). Toinen nimetyistä rengastajista on pyydystänyt kaikki luvan VARELY/222/2021 aikuiset kurjet, jolloin kokemus pyynneistä on edelleen kasvanut. Hän on myös vuosittain avustanut Luonnonvarakeskusta hanhien satelliittiseurantapyynneissä. Toinen rengastaja pyydysti hakijalle kuusi aikuista kurkea vuosina 2008–2010. Lisäksi hän on valjastanut kymmeniä maakotkia satelliittiseurantoihin, viimeksi vuonna 2025. Molemmat rengastajat ovat Suomen parhaimpia asiantuntijoita suurten lintujen pyyntiin ja turvalliseen käsittelyyn. Koko Suomessa pyynteihin osallistuu myös kolmas kokenut kurkirengastaja. Tarvittaessa pyynneissä voidaan käyttää myös muita rengastajia tai avustajia apuna. Hakija on itse väri- tai lukurengastanut ja mitannut 120 kurkea, sekä valjastanut yli kymmenen yksilöä satelliittiseurantaan reppu- tai säärilähettimillä. Hakijalla on Suomessa paras kokemus kurkien satelliittilähetintutkimuksista.

Poikasaikana emot voidaan myös yrittää pyydystää turvallisesti virolaisen kurkitutkijan kehittämällä verkkomenetelmällä, jota hän on käyttänyt Virossa vuosina 2020–2025. Menetelmää voidaan käyttää myös Suomessa vuosina 2026–2031 olosuhteiden niin salliessa.

4 Määräykset, joita hakemus koskee

Kurki on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklin kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa.

Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

5 Päätös ja lupaehdot

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan kurkien yksilöiden ja pesinnän häirintään hakemuksen mukaisesti alla luetelluin ehdoin.

1. Lupa tutkimustoimenpiteisiin on voimassa 31.12.2031 asti koko Suomessa, pois lukien Ahvenanmaan maakunta.
2. Tällä luvalla saa asentaa satelliittipaikantimen enintään 10 kurjelle. Kurkia pyydystävillä henkilöillä on oltava voimassa oleva kurkien rengastuslupa. Seurantalaitteita saavat asentaa lisäksi tehtävään soveltuvat avustajat rengastajien ohjauksessa.
3. Kurkia pyydystettäessä, rengastettaessa ja paikantimia kiinnitettäessä on toimittava rengastusluvan ja sen ehtojen mukaisesti.
4. Luvan mukaiset toimenpiteet eivät saa vaarantaa kurkien tai muiden rauhoitettujen lintujen terveyttä, hyvinvointia tai pesintää. Mikäli on vaarana, että em. kiellettyjä vaikutuksia aiheutuu, on pyydystämisestä tai lähettimen asentamisesta luovuttava välittömästi ko. yksilön osalta.
5. Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on Lupa- ja valvontavirasto ja valtion luonnonsuojelualueiden osalta Metsähallitus.
6. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
7. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimessa) ja pyydetäessä lupa on esitettävä.
8. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
9. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
10. Hakijan tulee pyydetäessä luovuttaa paikannusaineisto Lupa- ja valvontavirastolle tutkimus- ja suojelutarkoitusta varten. Lupa- ja valvontavirasto voi harkintansa mukaan luovuttaa aineistoa kolmansille osapuolille em. tarkoituksessa.
11. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain 31.12. mennessä. Luvan mukainen raportointivelvollisuus on voimassa 31.12.2031 asti. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi) päätöksen asianumerolla LVV-U/78527/2026 varustettuna. Raportista tulee ilmetä seuraavat asiat:
 - pyydystystapa

- asennettujen lähettimien määrä, asennusajankohta ja paikka, keskimääräinen laitteiden asentamiseen kulunut aika kurkea kohti, sekä tieto lähettimien toiminnasta
- arvio mahdollisesta toimenpiteiden vaikutuksista ko. kurjille ja alueen rauhoitetun linnuston pesinnälle.
- yhteenveto tutkimushankkeen tuloksista niiden valmistuttua.

6 Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi.

Satelliittiseurannan avulla saadaan tarkkaa yksilötason tietoa kurjen liikkumisesta ja käyttäytymisestä. Kerättävä tieto täydentää vuosina 2006–2012 ja 2020–2025 kerättyä tutkimusaineistoa ja on tutkimuksen pitkäaikaisseurantatavoitteen vuoksi perusteltua jatkaa tällä poikkeusluvalla 31.12.2031 asti. Asiaan ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, sillä vastaavaa pitkäaikaista yksilötason tietoa ei ole tällä hetkellä mahdollista kerätä vähemmän kurkia häiritsevällä tavalla.

Kurki on uhanalaisuusluokituksen mukaan Suomessa elinvoimainen (LC). Hakemuksen mukaisilla toimenpiteillä ei ole sallittua vahingoittaa lintuja, ja toimenpiteet suorittavat kokeneet kurkien ja suurten lintujen rengastajat. Paikantimien paino on alle 3 % aikuisen kurjen ruumiinpainosta, jota pidetään biologisille seurantalaitteille suositeltuna eettisenä rajana. Siten ne eivät todennäköisesti vaikuta haitallisesti yksilön terveyteen. Näin ollen hakemuksen mukaisista toimenpiteistä ei ole tämän lupapäätöksen lupaehtojen mukaisesti toteutettuina haittaa kurjen suotuisan suojelutason säilyttämiselle.

7 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artikla 1, 9, 10, 13

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

8 Päätöksen voimaantulo

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Aikuisten kurkien pyynti onnistuu parhaiten kevätmuutolla tai poikasten ollessa pieniä, joten riittävän aineiston keräämiseksi vuonna 2026 luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä. Päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

10 Suoritemaksu

Maksutta. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen taikka luonnonsuojelulaissa tarkoitetut ennallistamis-, kunnostus- tai hoitotoimiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

11 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Kaisa Merimaa ja ratkaissut ylitarkastaja Teija Jokinen.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Sähköpostitse:
Hakija

Tämä asiakirja LVV-U/78527/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/78527/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Jokinen Teija 23.06.2026 14:59

Esittelijä Merimaa Kaisa 23.06.2026 14:45